

Сваки факултет као део универзитета и као институција од посебног значаја за нацију, државу и друштво у целини има у свом адресару запослених понеку личност која представља институцију саму за себе чији углед често не заостаје за угледом и важношћу институције у којој ради. На тај начин та личност представља својеврсни обелиск, светионик који указује на разне опасности, окупља следбенике и осветљава оне друге који нису пожељни. Нажалост, недавно се угасио један такав светионик.

У среду 29. 04. 2020. преминуо је у Ургентном центру у Београду један од омиљених професора Архитектонског факултета Универзитета у Београду. Преминуо је др Бранислав Миленковић, дипломирани инжењер архитектуре, редовни професор у пензији.

Упокојио се када се његов организам већ толико истрошио временским менама и друштвеним променама да ни

медицински препарати, ни инструменти, ни несебично залагање медицинског особља више нису били од помоћи. Живео је часно, упркос свим искушењима које је време наметало.

Одрастао је у традиционалној грађанској породици. Његов отац је био угледни новинар економске рубрике Београдских новина између два рата. Левичар по убеђењу, не нужно и комуниста, Бранислав Миленковић је остао револуционар целог живота, попут свога оца. Основну школу и гимназију похађао је у граду где је рођен, у Београду. После завршеног седмог разреда гимназије одлази у НОБ као добровољац. После годину дана ратовања (и тешког рањавања), враћа се кући и завршава осми разред гимназије. Исте године, 1946. уписује прву годину студија на Архитектонском факултету Техничке велике школе у Београду као припадник генерације која је дала највише наставника у својој историји.



Универзитетску каријеру започео је као стипендиста Катедре за пројектовање Архитектонског факултета у Београду, као демонстратор за предмет Историја старог и средњег века, а доцније за предмет Стамбене зграде код професора Мате Бајлона.

Након што је дипломирао 28. 09. 1951. год., на свој 25. рођендан, са средњом оценом 9,19, запошљава се на Факултету као „млађи грађевински инжењер“ за предмет Општа архитектура и архитектонска композиција, код професора Мате Бајлона, а после две године, новембра 1953. изабран је за асистента на истом предмету код истог професора.

Ради стицања пројектанске праксе и неопходног градитељског искуства, у јесен 1954. год. прелази у Урбан пројект односно Простор где ради као самостални пројектант. Из тог разлога постаје хонорарни асистент за предмет Пројектовање стамбених и друштвених зграда, такође код професора Мате Бајлона. После три године, 1957. враћа се на Факултет где је изабран за (сталног) асистента за предмет Пројектовање зграда.

Следеће године, 1958. предаје факултетској управи хабилитациони рад Пројектански модул – један од најбитнијих елемената код пројектовања, који потом успешно брани.

На основу расписаног конкурса, почетком 1959. год. Управа Факултета изабрала га је за доцента за предмет Архитектонско цртање на коме држи 2. и 3. семестар (за први семестар је одговоран доцент Ђорђе Петровић). Преузимањем предмета, заједно са архитектором Петровићем, направио је праву револуцију у приступу изучавању визуелне културе и ликовне материје, што се најбоље може сагледати у едицији Цртежи која је излазила током десет година (1956–1965) под окриљем Факултета. Ту је архитекта Бранислав Миленковић показао свој изузетан ликовни потенцијал кроз разноврсност мотива и фасцинантан цртеж који еволуира зависно од теме и коришћеног алата и материјала.

Паралелно са радом на Архитектонском факултету у Београду, у јесен 1961. год. почиње да води наставу на Грађевинско-архитектонском факултету у Нишу на предмету Основи пројектовања. Вишегодишње делање у овој установи, касније ће се испоставити, била је одлична припрема и усавршавање за наставу на београдском универзитету. Наиме, након изненадне смрти професора Рате Богојевића 1962. год., Катедра за архитектонско пројектовање одредила је доц. Миленковића да врши дужност наставника на предмету Основи пројектовања и истовремено га ослобађа обавеза на предмету Архитектонско цртање.

На пролеће 1963. год. Управа Архитектонског факултета Универзитета у Београду, на предлог Катедре за архитектонско пројектовање, одлучила је да доцент Миленковић дефинитивно преузме предмет Основи пројектовања на коме је до тада био вршилац дужности. Овим чином је, на неки начин, била дефинисана развојна линија која ће касније бити препозната као „београдска школа архитектуре“. Највеће домете проф. Миленковић оствариће у стамбеној архитектури где је дао свој вишестрани допринос као педагог, научник (методолог) и пројектант.

Предмете Основи пројектовања, а потом Архитектонска анализа водио је до одласка у пензију 1991. год., са пуних 65. година старости у звању редовног професора. То не значи да његово делање на Факултету престаје. Услед одласка његовог наследника проф. др Станка Гаковића у САД, бива замољен да га замени, што он радо чини наредних година по позиву и потреби.

Његов велики допринос едукацији (образовање + васпитање) архитектата и студената сродних инжењерских струка било је оснивање Последипломских студија Становање. У сарадњи са својим професором Мате Бајлоном и колегом професором Бранком Алексићем основао је, средином осме деценије 20. века, последипломске студије које су биле веома цењене у некадашњој Југославији захваљујући квалитетном и разноврсном програму наставе. Студије су похађали заинтересовани архитекте и инжењери из целе Југославије.

Да би поспешили наставу основали су едицију у којој су наставници и предавачи објављивали своја предавања и научно-стручна истраживања која ни данас нису изгубила на значају. Објављено је 76 наслова који представљају незаобилазну литературу из области архитектуре, урбанизма и сродних дисциплина попут естетике, урбане социологије, екологије и др. За потребе ове едиције, проф. Бранислав Миленковић написао је, или приредио, 9 монографија различитог садржаја и обима, међу којима је и његова докторска дисертација. Осавремењавање наставе на последипломским студијама довело је до оснивања ПДС Архитектонска организација простора (АОП) које су омогућавале стицање звања магистра техничких наука. Њима је руководио до 2005. год. када напушта Факултет.

Током рада на Факултету и изван њега, пројектовао је и реализовао грађевине различите намене, што му је омогућило свестрано сагледавање пројектантског метода, његове главне преокупације током научних истраживања. Тако је учествовао на 63 архитектонска и урбанистичка конкурса где је 48 пута награђен (14 првих награда, 1 изван конкурса, 4 друге, 6 трећих и 23 откупа). Реализовао је већи број зграда различите намене широм

некадашње Југославије (осим Словеније). Наводимо важније: Аеролошка опсерваторија + пратећа стамбена зграда у Београду (1954–1956), самачки хотел и стамбене зграде у Мајданпеку (1954–1957), осмогодишња школа у Београду (1956–1957), стамбене зграде у Пробиштипу и Злетову (1954–1957), одмаралиште Жељезаре Никшић у Бечићима (1961–1962), Студентски дом Патрис Лумумба у Београду (1961–1962) (са Ђ. Петровићем), комплекс зграда средњотехничке школе у Титограду (1959–1960) (са Б. Алексићем и Д. Настићем), ресторан Острига и тржни центар у Померу – Истра (1972–1973), хотел Минерва у Подгори (1973–1974) (са А. Жанком), стамбене куће (Кнежевац–Кијево), основна школа, дечји вртић, јасле и тржни центар на Петловом Брду (1967–1971) (са Ј. Миленковић), зграда Беобанке у Лозници (1972), зграда Беобанке у Апатину (1973), робна кућа у Брчком (1975) (са Ј. Миленковић), робна кућа у Бијељини (1975) (са Ј. Миленковић), пословна зграда на Теразијама у склопу Чумићевог сокачета (1972–1978) (са Б. Алексићем и Ј. Миленковић), пословна зграда у Коларчевој улици (1972–1978) (са Б. Алексићем и Ј. Миленковић) и др.

Док су његове колеге градиле хиљаде разноврсних грађевинских квадрата, он се посветио изграђивању будућих инжењера архитектуре који су својим делањем обележили последње деценије у Србији, Југославији и шире. Главна преокупација током педагошког, научног и стручног делања била му је методологија пројектовања. Висок углед који је стекао као професор универзитета резултат је сталног осавремењавања наставе на основним студијама и последипломским студијама Становање и АОП, којима је руководио више деценија, као и укупног ангажовања у високошколској настави које је трајало пуних 55 година (1951–2005). Такав континуитет делања остварио је мали број професора Београдског универзитета.

У току плодне вишегодишње ангажованости на Последипломским студијама Становање, АОП и другим ПДС течајевима изван Факултета, био је ментор или члан комисије на одбранама више од сто специјалистичких и магистарских радова и докторских дисертација.

Након одласка са Факултета посвећује се сређивању личне архиве и обједињавању рукописа на одређене теме. У десет монографија у издању Епархијске радионице, које је објавио током последње деценије, сакупио је текстове супруге Јелисавете (Елзе) и властите радове на различите теме из области архитектуре, урбанизма и др. Тако је наставио њихову сарадњу која је трајала пуних 67 година. Ментално очуван, писао је до последњег дана у болници.

Написао је и објавио више од 100 научних, стручних и научно-популарних радова, од тога 25 монографија, које као целина, а и појединачно, представљају помак у начину мишљења и бивствовања.

Аутор је јединствене Архитектонске анализе (1 и 2), која није само уџбеник, већ његов манифест науке о простору. И ту је тајна њене дуговечности. Настајала је поступно, развијала се годинама, са сазревањем аутора и она је сазрела. Свако ново издање, а било их је неколико, проширено је и допуњено новим сазнањима. Наиме, усавршавајући годинама методологију пројектовања, проф. Бранислав Миленковић мењао је властити поглед на простор (и свет око себе). Временом је поглед постојао све комплекснији, да би прерастао у докторску дисертацију коју је одбранио 1977. год. под насловом Студија програмских начела архитектуре и њен однос према другим пољима у науци о простору.

Поштен и непоткупљив, упоран и истрајан, коректан и трпељив, доследан и разуман, све су то атрибути једног, за данашње прилике, несвакидашњег живота. Проф. Бранислав Миленковић био је личност која је имала свој став, изоштрени поглед на свет и разумевање за оне којима је то било потребно. Зато је био омиљен код студената и поштован од већине колега.

Био је високоморалан човек. Први је, и за сада једини, декан Факултета који је поднео оставку на свој положај пре истека мандата. Наиме, 1972. год. изабран је за Декана у време реформе наставе, после неуспеха Нове школе. Већ 1973, после само годину дана обављања функције, подноси оставку јер програм реформе наставе за који се залагао није могао да се оствари.

Благородан, благ у опхођењу са колегама студентима, топао саговорник, постајао би веома пргав, љутит и непријатан када би неко ухватио у лажи, превари и лицемерју.

У души је био велики реформатор, али то није била последица административних одлука, већ револуционарног духа. Волео је да се дружи са људима ветровитог духа, али зато није трпео људе ветровитог морала.

Као просветитељ био је учитељ и мисионар истовремено. Студенте је едуковао и просвећивао идејама које је и сам прихватио – идејама модерне (Корбизјеа) и искуствима традиционалне архитектуре које су биле његов идеал. Као такав, био је отворен за иновације, новитете који доносе напредак, прогрес у струци и животу. Био је филозоф по вокацији, песник у души, структуралиста, једном речју човек хармоније у виду светионика који и када се угаси зрачи топлином и људском добротом.

мр Горан М Бабић, дипл.инж.арх